

Світличний Олег Сергійович,

аспірант

(Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень

імені В.К. Мамутова НАН України», м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9254-2674>

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКСПЕРТНО-АПЕЛЯЦІЙНОЇ РАДИ З ПИТАНЬ ЛІЦЕНЗУВАННЯ У СКЛАДІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЯК СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ З ПИТАНЬ ЛІЦЕНЗУВАННЯ

У статті досліджено особливості правового режиму діяльності Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування Державної регуляторної служби України (ДРС України). Проаналізовано положення законодавства щодо формування та регламентації діяльності Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування у складі ДРС України. Обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення правового режиму діяльності зазначеного органу з конкретизацією порядку призначення експертів до Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування.

Ключові слова: ліцензування, Державна регуляторна служба України, Експертно-апеляційна рада з питань ліцензування, господарська діяльність, ліцензіат, ліцензійні умови, Державне бюро розслідувань, добір кадрів, Європейський союз, експертний висновок, конкурсна комісія, правовий режим.

Постановка проблеми. Ліцензування є важливим заходом регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання з тим, щоб вони виготовляли і реалізовували споживачам якісну продукцію, якісно виконували роботу та надавали якісні послуги. Під словом «якісні» мається на увазі такі, що відповідають визначеним у державі стандартам. Ліцензуються не усі види господарської діяльності. Проте до ліцензованих видів діяльності підвищена увага держави і суспільства. Сучасне людське суспільство, особливо прошарок виробників та підприємців, не готове до свідомого самостійного виконання усіх норм, правил і приписів, покликаних забезпечити споживачів якісними товарами, роботами чи послугами. У зв'язку з цим метою ліцензування є встановлення особливого державного контролю за здійсненням таких видів діяльності, які мають певні особливості, що пов'язані з реалізацією найбільш важливих публічних інтересів. При цьому ліцензування є одним із дозвільних механізмів у сфері господарювання, який безпосередньо впливає на обсяг господарської правосуб'єктності суб'єкта господарювання [1, с. 72]. Контроль діяльності ліцензіатів має здійснюватися як органами ліцензування за дотриманням ними ліцензійних умов, так і Державною регуляторною службою України (далі – ДРС України), яку законом визначено спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування у сфері господарської діяльності. Разом з тим низка аспектів щодо правового забезпечення діяльності ДРС потребують уточнення та конкретизації. Зазначене стосується й правового режиму діяльності Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування, яка є постійно діючим колегіальним органом при ДРС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні нормативно-правові аспекти організації

і здійснення ліцензування різних видів господарської діяльності, рівно як і особливості діяльності самих ліцензіатів, часто досліджуються українськими юристами. Так, теоретичні аспекти ліцензування видів господарської діяльності були переважно предметом досліджень таких вчених, як: Є. Авер'янова [2], Е. Бекірова [3], К. Карчевський [4], О. Руденко [5] та ін. Адміністративно-правові аспекти ліцензування, тобто ліцензування переважно як імперативний метод управління господарською діяльністю, досліджували А. Баженова [6], Т. Васильєва [7] та ін. Подолання екологічних проблем за допомогою ліцензування були предметом дослідження Л. Бондар [8]. Пошук механізмів подолання проблем в освіті за допомогою ліцензування був завданням досліджень Б. Дерев'янка [9], А. Клімової [10] та ін. Я. Петруненко розглядав питання ліцензування господарської діяльності в контексті пошуку шляхів для подолання фінансових проблем держави [11]. М. Дурман, фахівець із державного управління, вивчав становлення та функції ДРС України [12]. Частково аспекти діяльності ДРС України із регулювання діяльності у сфері економіки досліджувалися В. Пилипенком [13], В. Резніковою [14] та ін. Проте питання правового режиму діяльності ДРС України і її структурних підрозділів з контролю за ліцензуванням видів господарської діяльності в Україні не одержали достатньої наукової розробки. Цим пояснюється необхідність поточного дослідження.

Метою цієї статті є обґрунтування пропозицій щодо удосконалення правового режиму діяльності Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування ДРС України.

Виклад основного матеріалу. У складі ДРС України на постійній основі діє Експертно-апеляційна рада

з питань ліцензування. Її компетенція визначається окремим спеціальним положенням про цю службу, яке затверджується ДРС України. Під час його розробки звертається увага на норми статті 5 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», у якій наводиться дві групи обов'язків Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування: 1) розгляд скарг здобувачів ліцензії, ліцензіатів на рішення, дії (бездіяльність) органу ліцензування щодо порушення законодавства у сфері ліцензування; 2) розгляд звернень органів ліцензування щодо проведення позапланових перевірок додержання ліцензіатами вимог ліцензійних умов на підставах, передбачених пунктами 2, 4 і 5 частини третьої статті 19 цього Закону [15]. Тобто, наведені дві групи обов'язків є імперативним приписом для Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування провести перевірку. І звертатися до ради із запитом на таку перевірку можуть різні сторони процесу ліцензування.

Крім обов'язків у статті 5 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» міститься три групи прав апеляційного органу у складі ДРС України. Так, Експертно-апеляційна рада з питань ліцензування має право розглядати пропозиції щодо запровадження ліцензування нового чи скасування чинного виду господарської діяльності (частини (частин) виду господарської діяльності) та запитувати необхідні матеріали для їх розгляду [15]. Це є важливим правом, оскільки у громадськості, суб'єктів господарювання та іноземних партнерів України часто постають питання стосовно віднесення того чи іншого виду діяльності до ліцензованих чи стосовно авторства змін у бік включення нових видів до ліцензованих чи виключення певних видів із складу ліцензованих. Виходячи із змісту частини п'ятої статті 5 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» стає зрозумілим, що половина складу Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування формується представниками органів державної влади, а інша половина – представниками громадських організацій, суб'єктів господарювання, їх об'єднань та науковців [15]. А отже, ця рада у складі ДРС України навряд чи може зватися повноцінним окремим державним органом, проте через особливості свого складу повинна мати можливість неупереджено відстоювати публічні і приватні інтереси усіх учасників процесу ліцензування. Тому є логічним, що саме ця рада уповноважена розглядати пропозиції щодо запровадження ліцензування нового чи скасування чинного виду господарської діяльності чи їх частин. Її рішення з цього питання має бути максимально об'єктивним.

Аналогічно викладеному можна сказати і про право Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування розробляти рекомендації стосовно вдосконалення державної політики у сфері ліцензування [15]. Згідно із положеннями абзацу першого частини першої статті 10 «Основні напрями економічної політики держави» Господарського кодексу України одним із основних напрямів економічної політики держави є структурно-галузєва політика, складовими якої є промислова, аграрна, будівельна та інші сфери економічної політики, щодо яких держава здійснює відносно самостійний комплекс заходів стимулюючого впливу [16]. Видається, що ця норма є універсальною і фактично діятиме незалежно від чинності чи нечинності ГК України. А в межах кожного виду економічної політики діє специфічний комплекс засобів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання, одним із центральних серед яких є ліцензування. Тому виглядає доречним

залучення фахівців із ліцензування, зокрема членів Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування, до розробки різних напрямів державної політики у сфері ліцензування.

Третім правом, наданим Експертно-апеляційній раді з питань ліцензування Законом «Про ліцензування видів господарської діяльності», є право проводити експертизу проектів нормативно-правових актів (далі – НПА) або пропозицій у сфері ліцензування [15]. Це право є важливим у контексті намагання України пройти шлях із євроінтеграції, зокрема і через розробку та прийняття нових НПА, які б відповідали духу права ЄС та нормам загальноєвропейського законодавства. Відповідно до положень частини першої статті 44 «Експертиза проекту нормативно-правового акта» Закону України «Про правотворчу діяльність» кожен проект НПА підлягає обов'язковій експертизі на відповідність європейським устремлінням України, відповідність асquis ЄС, а також науковій, юридичній (правовій), антикорупційній, гендерно-правовій, антидискримінаційній та іншим експертизам, визначеним законом. Така обов'язкова експертиза проекту НПА здійснюється суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України [17]. Відповідно до частини четвертої статті 4 «Учасники правотворчої діяльності» цього Закону «суб'єктами забезпечення правотворчої діяльності для цілей цього Закону є допоміжні органи суб'єктів правотворчої діяльності та особи, які виконують завдання наукового, юридичного, експертного, консультативного, технічного та інших видів забезпечення правотворчого процесу [17]. Під це визначення у межах своєї компетенції підпадає Експертно-апеляційна рада з питань ліцензування. Суб'єкти законодавчої ініціативи можуть направляти раді проекти НПА з метою отримання від неї об'єктивних експертних висновків. Відповідність нових НПА чи нових норм чинних НПА вимогам Конституції України та положенням актів ЄС буде певною запорукою ефективної роботи таких НПА чи норм. Та об'єктивну оцінку може надати лише група фахівців із питань ліцензування. З частини четвертої названої статті 5 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» випливає, що головою Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування є керівник Державної регуляторної служби України, «перший заступник голови призначається з представників громадськості, науковців, суб'єктів господарювання або їх об'єднань за результатами обрання його членами Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування. Заступник голови призначається головою Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування з числа державних службовців» [15]. Тобто стосовно керівництва ради Закон достатньо чітко визначився. А стосовно членів Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування, як до того ж обирають першого заступника голови, Закон визначає лише приналежність половини із них до представників громадських організацій, суб'єктів господарювання, їх об'єднань та науковців, а іншої половини – до представників органів державної влади (частина п'ята статті 5 Закону [15]). Слід вказати, що питання обрання голів інших центральних органів виконавчої влади до сьогодні викликають суперечки у суспільстві і є предметом дослідження науковців. А питання добору кадрів нижчого рівня взагалі часто упускається законодавцем або делегується безпосередньому керівництву певного органу виконавчої влади.

У чинному на сьогодні Положенні про ДРС України лише визначено, що саме ДРС України утворює Експертно-апеляційну раду з питань ліцензування та забезпечує її діяльність (підпункт 29 пункту 4); за наявності певних підстав надає на підставі рішення Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування погодження на проведення позапланової перевірки додержання ліцензіатом ліцензійних умов (підпункт 32 пункту 4); має право для цілей Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування отримувати необхідну інформацію (підпункт 4 пункту 6). Також підтверджується, що очолює Експертно-апеляційну раду з питань ліцензування голова ДРС України (підпункт 17 пункту 13) і затвердження граничної чисельності державних службовців і працівників ДРС України покладається на КМУ (пункт 16) [18]. Отже, порядку обрання чи призначення членів Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування Положення про ДРС України, рівно як і Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» не містять. Так само у них відсутня інформація про чисельність державних службовців і працівників ДРС України, а тому і про чисельність Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування як складової частини ДРС України.

У Положенні про Експертно-апеляційну раду з питань ліцензування, затвердженому Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та ДРС України від 3 лютого 2020 року, наявні розділи I. Загальні положення, II. Організаційні засади діяльності Ради, III. Підготовка до проведення засідання Ради, IV. Порядок проведення засідання Ради та оформлення результатів. У них, зокрема у розділі II, відсутні правила обрання членів Ради. У пункті 7 вказано, що «склад Ради формується за пропозиціями громадських організацій, суб'єктів господарювання та їх об'єднань, посадових осіб органів ліцензування та наукових установ і затверджується спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування», а також наведено норми із частини п'ятої статті 5 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» про рівне представництво співробітників державних органів та інших учасників [19]. Тобто питання кількісного складу та правил обрання або призначення тієї чи іншої особи членом Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування винесено за межі НПА. Це виглядає не зовсім вірним, враховуючи, що рада є по суті певним досудовим аналогом апеляційної інстанції як для органів ліцензування, так і для претендентів на ліцензії та ліцензіатів. А питання отримання ліцензії є важливим для суб'єкта господарювання, оскільки без неї він не зможе законно здійснювати ліцензований вид діяльності.

Протягом кількох попередніх років в Україні прийнято НПА, що визначають порядок відбору претендентів на ті чи інші посади державної служби. Так, Закон України «Про судоустрій і статус суддів» містить Розділ IV «Порядок зайняття посади судді», що включає у себе чотири глави і більше двадцяти статей. Серед інших можуть бути корисними для врахування положення статей 70 «Порядок добору на посаду судді місцевого суду», 72 «Заява та документи для участі у доборі на посаду судді», 73 «Допуск до участі у доборі на посаду судді», 74 «Складання кваліфікаційного іспиту», 75 «Проведення спеціальної перевірки», 79² «Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді», 79⁴ «Визначення переможця конкурсу на зайняття вакантної посади судді», 80 «Призначення на посаду судді» та ін. [20]. Закон України

«Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 року не містить ретельно прописаного порядку відбору співробітників. Проте частина друга статті 9 «Структура і чисельність Державного бюро розслідувань» вказує, що «Гранична чисельність центрального апарату та територіальних управлінь Державного бюро розслідувань становить 1 тисячу 900 осіб» [21]. Слід вказати на те, що нещодавно держава зробила спробу подолати корупцію звичним для вітчизняної практики екстенсивним способом, тобто шляхом збільшення кількості органів та співробітників без урахування якості їхньої роботи. Була утворена значна кількість абсолютно нових для української управлінської системи державних органів. Серед них можна назвати й ДБР [22, с. 79]. Досліджувана нами Експертно-апеляційна рада з питань ліцензування у певній мірі також покликана боротися із корупцією у сфері ліцензування. Кількість її співробітників має бути значно меншою, але законодавство про ДБР заслуговує на його врахування у нашому дослідженні. Так, важливою для аналізу може бути норма абзацу четвертого частини третьої статті 14 «Працівники Державного бюро розслідувань» названого Закону: «Призначення на посади у Державному бюро розслідувань, крім посад Директора Державного бюро розслідувань, керівника підрозділу внутрішнього контролю центрального апарату Державного бюро розслідувань та керівників підрозділів внутрішнього контролю територіальних управлінь Державного бюро розслідувань, здійснюється за результатами відкритих конкурсів, що проводяться конкурсними комісіями з проведення конкурсів на зайняття посад працівників Державного бюро розслідувань. Типове положення про конкурсну комісію та порядок проведення відкритого конкурсу затверджує Директор Державного бюро розслідувань» [21].

Наведене у попередньому абзаці вказує, що порядок добору кадрів, перевірки претендентів, відбір та призначення суддів є достатньо складним і деталізованим; спеціальний Закон про ДБР встановлює граничну чисельність свого центрального апарату та територіальних управлінь, вказує на проведення конкурсу при проведенні добору на службу на основі типового положення про конкурсну комісію та порядок проведення відкритого конкурсу, затвердженого Директором ДБР.

Висновки. На основі висловленого вище для удосконалення правового режиму діяльності Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування ДРС України вважаємо за доцільне пропонувати внесення відповідних змін до законодавства. Зокрема, виходячи із викладеного, пропонуємо пункт 7 Положення про Експертно-апеляційну раду з питань ліцензування доповнити текстом наступного змісту:

«Повний склад Ради становить 40 осіб і затверджується наказом ДРС. Максимальний строк перебування у складі Ради будь-кого із її членів, окрім голови, становить чотири роки.

Оголошення про набір (донабір) членів Ради розміщується на офіційному порталі ДРС та офіційному порталі Ради. Не пізніше ніж за місяць до настання граничного терміну перебування членів (члена) Ради у її складі Голова ДРС інформує Національну раду адвокатів України, керівників двадцяти великих суб'єктів господарювання та/або їх об'єднань, визначених Міністерством економіки, довілля та сільського господарства, Президента Національної академії наук та Президента Національної академії правових наук України.

У ДРС формується постійно діюча комісія з відбору членів Ради, підконтрольна Голові ДРС. Голова ДРС на основі висновків комісії, а за потреби і співбесід із претендентами, визначає склад Ради.

Засідання Ради є правомочним за участі не менш як половини її складу. Дозволяється брати участь у засіданнях із застосуванням сучасних засобів комунікації. Рішення приймається простою більшістю голосів. У випадку рівності голосів голос головуєчого у засіданні Ради є вирішальним.

Членство у Раді оплачується з рахунків ДРС на основі законодавства про погодинну оплату праці».

Наведені пропозиції сформульовано із урахуванням принципу доцільності та раціональності. Із запропонованого складу у 40 членів Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування 20 мають бути представниками громадських організацій, суб'єктів господарювання та науковців. Оптимальним, на нашу думку, виглядає граничний термін перебування у складі Ради протягом 4 років. А керівник цієї Ради нормативно є керівником ДРС України. Тому на нього це обмеження

поширюватися не повинне. Ефективність роботи членів Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування має забезпечуватися фінансовими механізмами. Сесійний або експертний характер роботи цього органу вказує на недоцільність запровадження повноцінних посад державних службовців і раціональність залучення не більше 20 державних службовців і не більше 20 представників громадських організацій, суб'єктів господарювання та науковців на основі погодинної оплати праці за фактично витрачений час під час виконання певного обсягу роботи.

Діяльність Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування покликана виправляти помилки претендентів на отримання ліцензії, ліцензіатів та органів ліцензування. Перевага роботи цього органу для названих учасників процесу ліцензування полягає у досудовому порядку розгляду і врегулювання спору. Проте названі учасники не обмежені у праві звернення до суду як після роботи цієї ради, так і одразу, тобто без звернення до неї. Процесуальні аспекти мають стати предметом наступних наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Гарагонич О.В. Загальні та особливі умови легітимації акціонерних товариств. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 7. С. 70–74.
2. Авер'янова Є. Поняття ліцензування господарської діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 11. С. 59–63.
3. Бекірова Е.Е. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Одеса, 2005. 202 с.
4. Карчевський К.А. Ліцензування господарської діяльності: правова природа, джерела правового регулювання, поняття та ознаки. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. Вип. 44. С. 180–188.
5. Руденко О.В. До питання щодо поняття «ліцензування господарської діяльності». *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право*. 2018. Вип. 51. Т. 2. С. 30–33.
6. Баженова А.А. Адміністративно-правове регулювання ліцензування господарської діяльності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Тернопіль, 2018. 218 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/28251>
7. Васильєва Т.С. Ліцензування господарської діяльності як окремий напрямок адміністративно-правового режиму. *Право і безпека*. 2011. № 1 (38). С. 110–115.
8. Бондар Л.О. Ліцензування як засіб державного регулювання здійснення екологічно небезпечної діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2000. № 7. С. 174–179.
9. Дерев'яно Б.В. Ліцензування як засіб регулюючого впливу держави на діяльність навчальних закладів. *Форум права*. 2011. № 4. С. 167–178. URL: <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/316>
10. Клімова А.В. Функції ліцензування як інструменту державного регулювання у сфері вищої освіти України. *Вісник НУВГП: Серія «Економічні науки»*. 2019. Вип. 1 (85). С. 77–89.
11. Петруненко Я.В. Окремі питання удосконалення законодавчої регламентації ліцензування господарської діяльності як засобу забезпечення ефективного використання державних коштів. *Приватне та публічне право*. 2018. № 2. С. 82–86. URL: http://www.pp-law.in.ua/archive/2_2018/19.pdf
12. Дурман М., Дрожин Д. Становлення та функції Державної регуляторної служби України як основного суб'єкта формування та реалізації державної регуляторної політики. *Публічне урядування*. 2020. № 2 (22). С. 50–65. [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-2\(22\)-50-65](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-2(22)-50-65)
13. Пилипенко В.В., Литовченко Є.П., Даценко В.К. Ефективність державного регулювання економіки: аналіз українського досвіду. *Наукові перспективи*. 2024. № 4(46). С. 334–349. DOI:10.52058/2708-7530-2024-4(46)-334-349
14. Резнікова В.В., Пацурія Н.Б., Кравець І.М. Вплив держави на економіку у повоєнний період: концептуальні засади перспектив правового регулювання. *Право України*. 2023. № 9. С. 24–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2023_9_4
15. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 берез. 2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.
16. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV (втратив чинність). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18-22. Ст. 144.
17. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серп. 2023 р. № 3354-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 93. Ст. 364.
18. Деякі питання Державної регуляторної служби України: постанова Кабінету Міністрів України від 24 груд. 2014 р. № 724. *Офіційний портал Верховної ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2014-%D0%BF#Text>
19. Про затвердження Положення про Експертно-апеляційну раду з питань ліцензування: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Державної регуляторної служби України від 3 лют. 2020 р. № 164/12. *Офіційний портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0170-20#Text>

20. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 черв. 2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.
21. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листоп. 2015 р. № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.
22. Деревянко Б.В. Державне бюро розслідувань як новий державний орган зі спеціальною компетенцією. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 2 (67). С. 78–84. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-67-2-78-84>

References

1. Harahonych, O.V. (2014). Zahalni ta osoblyvi umovy lehitymatsii aktsionernykh tovarystv [General and special conditions for legitimization of joint-stock companies]. *Porivnialno-analitychne pravo*. № 7. S. 70–74. [in Ukrainian].
2. Averianova, Ye. (2017). Poniattia litsenzuvannia hospodarskoi diialnosti [The concept of licensing of economic activity]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 11. S. 59–63. [in Ukrainian].
3. Bekirova, E.E. (2005). Pravove rehuliuвання litsenzuvannia pevnnykh vydiv hospodarskoi diialnosti [Legal regulation of licensing of the certain kinds of commercial activities] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.04. Odesa [in Ukrainian].
4. Karchevskiy, K.A. (2009). Litsenzuvannia hospodarskoi diialnosti: pravova pryroda, dzherela pravovoho rehuliuвання, poniattia ta oznaky [Licensing of economic activity: legal nature, sources of legal regulation, concepts and features]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. Vyp. 44. S. 180–188. [in Ukrainian].
5. Rudenko, O.V. (2018). Do pytannia shchodo poniattia «litsenzuvannia hospodarskoi diialnosti». [On the issue of the concept of "licensing of economic activity"]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Ser.: Pravo*. Vyp. 51. T. 2, S. 30–33. [in Ukrainian].
6. Bazhenova, A.A. (2018). Administratyvno-pravove rehuliuвання litsenzuvannia hospodarskoi diialnosti [Administrative and legal regulation of licensing of economic activities]. *Candidate's thesis*. Ternopil. Retrieved from: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/28251> [in Ukrainian].
7. Vasylieva, T.S. (2011). Litsenzuvannia hospodarskoi diialnosti yak okremyi napriamok administratyvno-pravovoho rezhymu [Licensing of economic activity as a separate area of the administrative and legal regime]. *Pravo i bezpeka*. № 1 (38). S. 110–115. [in Ukrainian].
8. Bondar, L.O. (2000). Litsenzuvannia yak zasib derzhavnoho rehuliuвання zdiisnennia ekolohichno nebezpechnoi diialnosti [Licensing as a means of state regulation of environmentally hazardous activities]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. № 7. S. 174–179. [in Ukrainian].
9. Derevianko, B.V. (2011). Litsenzuvannia yak zasib rehuliuвання vplyvu derzhavy na diialnist navchalnykh zakladiv [Licensing as a Way of Governing the State Effects on the Activity of Educational Institutions]. *Forum prava*. № 4. S. 167–178. URL: <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/316> [in Ukrainian].
10. Klimova, A.V. (2019). Funktsii litsenzuvannia yak instrumentu derzhavnoho rehuliuвання u sferi vyshchoi osvity Ukrainy [Functions of licensing as a tool of state regulation in the sphere of higher education of Ukraine]. *Visnyk NUVHP: Seriya «Ekonomichni nauky»*. Vyp. 1 (85). S. 77–89. [in Ukrainian].
11. Petrunenko, Ya.V. (2018). Okremi pytannia udoskonalennia zakonodavchoi rehlementatsii litsenzuvannia hospodarskoi diialnosti yak zasobu zabezpechennia efektyvnoho vykorystannia derzhavnykh koshtiv [Certain issues of improving the legislative regulation of licensing of economic activities as a means of ensuring the effective use of public funds]. *Pryvatne ta publichne pravo*. № 2. S. 82–86. Retrieved from: http://www.pp-law.in.ua/archive/2_2018/19.pdf [in Ukrainian].
12. Durman, M., Drozhzhyn, D. (2020). Stanovlennia ta funktsii Derzhavnoi rehuliatornoï sluzhby Ukrainy yak osnovnoho subiekta formuvannia ta realizatsii derzhavnoi rehuliatornoï polityky [Growing and functions of the state regulatory service of Ukraine as the main subject of formation and realization of the state regulatory policy]. *Publichne uriaduvannia*. № 2 (22). S. 50–65. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-2\(22\)-50-65](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-2(22)-50-65) [in Ukrainian].
13. Pylypenko, V.V., Lytovchenko, Ye.P., Datsenko, V.K. (2024). Efektyvnist derzhavnoho rehuliuвання ekonomiky: analiz ukrainskoho dosvidu [The effectiveness of state regulation of the economy: analysis of the Ukrainian experience]. *Naukovi perspektyvy*. № 4(46). S. 334–349. DOI: [10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)-334-349](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46)-334-349) [in Ukrainian].
14. Rieznikova, V.V., Patsuriia, N.B., Kravets, I.M. (2023). Vplyv derzhavy na ekonomiku u povoiennyi period: kontseptualni zasady perspektyv pravovoho rehuliuвання. *Pravo Ukrainy*. [The impact of the state on the economy in the post-war period: conceptual foundations of the prospects for legal regulation], № 9, S. 24–47. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2023_9_4 [in Ukrainian].
15. Pro litsenzuvannia vydiv hospodarskoi diialnosti [On licensing of types of economic activity] : Zakon Ukrainy vid 2 berez. 2015 r. № 222-8. (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 23. St. 158. [in Ukrainian].
16. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 16 sich. 2003 r. № 436-4 (vtratyv chynnist). (2003). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 18-22. St. 144. [in Ukrainian].
17. Pro pravotvorchu diialnist [On lawmaking activity] : Zakon Ukrainy vid 24 serp. 2023 r. № 3354-9. (2023). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 93. St. 364. [in Ukrainian].
18. Deiak pytannia Derzhavnoi rehuliatornoï sluzhby Ukrainy [Some issues of the State Regulatory Service of Ukraine] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 hrud. 2014 r. № 724. *Ofitsiyni portal Verkhovnoi rady Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2014-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
19. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ekspertno-apeliatsiinu radu z pytan litsenzuvannia [On approval of the Regulations on the Expert and Appeals Council on Licensing Issues] : Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy ta Derzhavnoi rehuliatornoï sluzhby Ukrainy vid 3 liut. 2020 r. № 164/12. *Ofitsiyni portal Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0170-20#Text> [in Ukrainian].

20. Pro sudoustrii i status suddiv [On the Judiciary and the Status of Judges] : Zakon Ukrainy vid 2 cherv. 2016 r. № 1402-8. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 31. St. 545. [in Ukrainian].
21. Pro Derzhavne biuro rozsliduvan [On the State Bureau of Investigation] : Zakon Ukrainy vid 12 lystop. 2015 r. № 794-8. (2016). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 6. St. 55. [in Ukrainian].
22. Derevianko, B.V. (2019). Derzhavne biuro rozsliduvan yak novyi derzhavnyi orhan zi spetsialnoi kompetentsiieiu. [National Bureau of Investigation as a new dedicated state agency]. *Pravovyi chasopys Donbasu*. № 2 (67). S. 78–84. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-67-2-78-84> [in Ukrainian].

Svitlychnyi Oleg,

Postgraduate Student

(State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research
of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9254-2674>

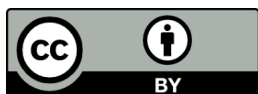
LEGAL REGIME OF ACTIVITIES OF THE EXPERT-APPELLATE COUNCIL ON LICENSING ISSUES WITHIN THE STATE REGULATORY SERVICE OF UKRAINE AS A SPECIALLY AUTHORIZED BODY ON LICENSING ISSUES

The purpose of the article is to analyze the features of the formation, competence and specifics of the activities of the Expert and Appellate Council on Licensing of the State Regulatory Service of Ukraine, to make proposals for theory and legislation. The article, using classical methods of scientific knowledge, analyzed the provisions of practice and legislation regarding the formation and activities of the Expert and Appellate Council on Licensing within the State Regulatory Service of Ukraine, identified the features and, through comparison with the relevant features of the selection and appointment to the positions of judges and employees of the State Bureau of Investigation, proposed to specify the procedure for appointing experts to the Expert and Appellate Council on Licensing with regulatory consolidation.

Based on the results of the study, it was proposed to supplement paragraph 7 of the Regulation on the Expert and Appellate Council on Licensing Issues with a new text. It was proposed to form the Council in the amount of 40 people with the approval of the order of the State Regulatory Service of Ukraine. By analogy with a significant number of other officials, it was proposed to limit the term of office of any of its members, except the chairman, to four years. To ensure the participation of representatives of public organizations, business entities and scientists in the Council, it was proposed to establish an imperative to publish an announcement on the recruitment (additional recruitment) of Council members on the official portal of the State Regulatory Service of Ukraine and on the official portal of the Council. The need to form a permanent commission for the selection of Council members within the State Regulatory Service of Ukraine was emphasized.

It was determined that the effectiveness of the work of the members of the Expert and Appellate Council on Licensing Issues should be ensured by financial mechanisms. The sessional or expert nature of the work of this body indicates the inexpediency of introducing full-fledged civil servant positions and the rationality of involving no more than 20 civil servants and no more than 20 representatives of public organizations, business entities and scientists on the basis of hourly wages for the time actually spent performing a certain amount of work. The head of the Council is normatively the head of the State Regulatory Service of Ukraine. Therefore, the four-year limitation should not apply to him.

Key words: licensing, State Regulatory Service of Ukraine, Expert Appellate Council on Licensing, economic activity, licensee, licensing conditions, State Bureau of Investigation, personnel selection, European Union, expert opinion, competition commission, legal regime.

Надіслано до редколегії 01.09.2025
Рекомендовано до публікації 14.10.2025
Опубліковано 19.11.2025